

ИОСИФ ХІМЧУК

**НОВІ УКРАЇНСЬКІ ПОСЛОВИЦІ,
ПРИПОВІДКИ І ПОГОВІРКИ**

ВИНДСОР, ОНТ.

1 9 5 9.

НОСИФ ХИМЧУК

Носиф Химчук

В С Т У П

З давен-давна український нарід користується народними приказками і пословицями. Досі, відомо мені тільки про дві спроби, щоби це народне багатство життєвої української практичності разом зібрати, впорядкувати і надрукувати. — Можливо, що є і багато більше друкованих видань про українські пословиці, поговірки і приказки — та моє звичайне пересічне і тільки сільське формування, не дозволило мені прослідити всі списки і каталоги, як інформативні жерела про цей рід нашого народного багатства.

Мені відомо тільки про дві книжечки, а саме: “Приказки і Пословиці” — таборове видання у Калішу з року 1923 — автор проф. Леонід Білецький — і “Українські Народні Приповідки”, Льондон — Англія 1952 — автор, Олекса Воропай. Зі змістом тих книжечок запізнався я не дуже так давно і ці книжечки заохотили мене заглянути у мої накопичені папірці,

які я вже від давна скидав у коробку, більше з привички, що відповідала моєму вродженому нахилові “жартувати і приповідати”, як якомусь дальше йдучому призначенню...

Не важне є говорити, які причини склалися на мою тиху вдачу і брак дару “висварюватися” при різних okazіях і обставинах... Але ці мої браки заострили мій сберваційний змісл і я знаходив своє вдоволення у тому, що “десь на боці”, відрухово на клаптику паперу, записав реакцію моїх думок — встроїв у кишеню, щоби потім кинути до спеціальної коробки і забути...

Вибагливий і високо образований читач тих моїх тепер надрукованих думок — можливо — тільки “прижмуреним оком” зупиниться на цім продукті моєї уяви і практичного заобсервування. Сподіюся, однак, що пересічний читач мого віку і практичного досвіду та сільського образування у краю, вже за одну хвилину по прочитанні моєї приповідки — або самий себе відшукає, або пригадає когось з відомої йому дійсности, що родилися ми до-

бристи, хочай бідними, на селі у ріднім краю... а посивіли і зіпсувалися здебільша у Канаді, у заокеанних достатках... І якщо, така пригадка причиниться, що бодай “де-хто” з читачів захоче призадуматися над правдивою вартістю самого себе, для своєї родини, для української церкви і громади і для національної спільноти — я ніколи не пожалую моїх власних грошей на друкування цієї книжечки!

Це булоби коротеньке пояснення, чому мені у Канаді, на моїм 62 році життя захотілося друкувати мої власні приповідки, як практичний причинок для звісних українських народних приказок.

Розказуючи дещо про себе, я хочу вказати на тих моїх ровесників колишніх, якими ми родилися у ріднім краю, як не мали ми нагод і спромог перед 50 роками багато читати і учитися... як тримали ми біблію обережно заховану десь-там у шафі, а про зміст біблії чули тільки від панотця у церкві і жили побожно... як потім приїхали ми до Канади і запізналися з модерною працею на землі і по фабриках... як засмакували роскошів “пул-ру-

мів й карт"... як багато з нас у засліпленні пішли "на ліво"...

Я родився 1897 року у селі Заднишівка, повіт Скалат, Західня Україна, від батька селянина і матері "сільської норси". Через 4 роки в народній школі учив мене учитель Онуферко і священники, о. Пятрило і о. Ірха.

Потім витермінував на слюсара-котляра і працював у Зайдлера у Підволочисках. Дальше, у роках 1916 і 17 мав свій власний слюсарський інтерес. Підчас 1-ої світової війни забрали мене до австрійського війська і призначили, як спеціаліста, до слюсарських заведень на залізниці у Підволочисках. Ця моя практика дуже придалася пізніше у 1918 році, як охотником вступив я до Української Галицької Армії і призначили мене дальше, як кваліфікованого українця, продовжати варстатське залізничне діло... Після переходу УГА за Збруч у поспіху, польське військо захопило мене у неволю, бо залізниця мусіла функціонувати до послідної нашої збройної хвилі... Поляки хотіли мене мати дальше на тій самій роботі, за

доброю — казали — винагородою, але під услів'ям, що “від рускего ксєндза” принесу їм свою метрику... Я цього не зробив і не прийняв польської роботи.

В 1921 році я відчинив своє власне слюсарське підприємство, що розвинулося вдоволяючо, але я не міг дати собі ради зі всіми “ферлядунками” від польської жандармерії на грошеву кару за це, що я вистукував молотком на всі польські свята, а святкував тільки українські свята... Це надійшло і я почав думати разом з другими про виїзд за море. Сталося було, що до нашого о. Патрили у Заднишівці, приїхав у гості якийсь український священник з Канади, з Вінніпегу і почав говорити про життя українців за морем... У березні 1926 року я опинився у Канаді у Вінніпегу. В 1931 році оженився у Белвіллі під Ошавою і за рік переїхав до Викдсору, де живу по нині.

З часом, після мого приїзду до Канади, опинилися більше моїх краянів серед пожвавленої іміграції у той час за океан... На жаль, багато українців з тої іміграції інакше захотіли були розуміти

канадську свободу, як я, і заагітовані пішли “на ліво”, що принесло багато шкоди доброму українському імени... Комуністична пропаганда тодішніх часів у Канаді викликала була багато критики дискусійної... і на одній зі записок у моїй коробці на ті часи я знаходжу таку аргументуючу приповідку: “Критика — це, як став, що ворохобиться сюди і туди і каламутить воду — але з часом, вода успокоюється, бруд осідає на дно і знова стає вода чиста”.

Або така моя “приповідка” на тодішні життєві обставини, що характеризують часи найбільшого безробіття у Канаді: “чи до воза, чи до саний запрягають — все одно тягнути треба”.

Вкінці, до всіх читачів цих призьбраних моїх гадок, маю одне прохання, щоби виправдали мої найкращі інтенції і всі мої недосконалості змістом ще одної моєї приказки: “Яка моя школа, такаж і моя писана книжка”.

Йосиф Хімчук

**Хто час марнує, той щастя руйнує — в тім
самім часі нещастя буде.**

Праця збагачує, але й затрачує.

**Ощадність — це велика чеснота, що відчиняє
багатству ворота.**

Хто не щадить, того біда навістить.

Наука і освіта відчиняє двері до світа.

Хто гнилий, той нещасливий.

**Не журися, як на твоїм чолі сонце згасне, во-
но зійде й засвітить ясно.**

**На полі життя росте більше кукілю, ніж пше-
ниці.**

Хто з Богом, Бог з ними.

Без сильної волі не поліпшиш долі.

**Людина думками багато буде, та дійсність
часто ці думки руйнує.**

Біда тим, що болото вважають за золото.

**Як зла доля на твоїй дорозі життя мститься
на тобі, не падай духом, протистався біді.**

**Хай жадна дрібниця тебе не переймає, бо ско-
ро підеш там, де цвинтар перебуває.**

**Не один живе життям не чоловіка, а як втра-
тить здоров'я та гроші, тоді в нього дні не-
хороші.**

**Людина все більше дбає про свій жолудок,
ніж про мудрість та розсудок.**

**Вміють їсти, пити, забавляти, але не знають
мислити та розумувати.**

**Не усі живуть у святій вірі, хоч і носять до
храму по офірі.**

**Свобода в границях правди, нікому не зро-
бить кривди.**

Без Божої волі і волос з голови не впаде.

Хто в молодості дармує, той у старості бідує.

**Не думай про щасливий прожиток, коли тобі
брак спритности в твоїм житті.**

Щастя кожної людини залежить від неї самої.

**Щастя треба самому шукати, а нещастя само
прийде.**

Хто забагато сумує, той скоро світ оставить.

Хоч на хлібі і воді, жий у святій згоді.

**Ніхто з нас не може знати, що його завтра
може ждати.**

**Наколи не маєш грошей ані роботи, то доче-
каєшся біди та гризоти.**

Воля вміру уживана, добра для пана й Івана.

Хто здоровля не цінить, той скоро змінить.

Спішися до праці, а опізняй у їдженні.

Хто спішить, той дурниці грішить.

Силь наволя добре поставлена, дає людині щастя і ставлення.

Не всі добрі, що учащують до церкви.

Декотрі, що дуже сумують, тільки коло пляшки розвеселяться.

Хто не має енергії та сильної волі, той не поліпшить своєї долі.

Нехай кожний щадить, бо за порогом біда сидить.

Учися брати мудрости, придасться тобі сьогодні й у будучності.

Хай дальше провадить дорога до правди.

Яке життя, такий дорібок.

Як за розум тяжко, то вже тяжче за прозір.

Часом один одного так порадить, що в пропасть спровадить.

Трудно комусь порадити, як самому сидить-ся над пропастю.

Хто чого не розуміє, той цього цінити не вміє.

Дорога до багатства, провадить на різні дороги.

Через сварку і трунок, все нещастя і фрасунок.

Пияк ніколи не має міри в питтю, хоч це шкодить його життю.

Пиятика це — найкоротша дорога до нещастя і смерти.

Хто не забагато напиктків, той має і багато випадків.

Пиятика і темнота — відчиняє біди ворота.

Один плаче, другий скаче, а інший веселиться, як добре підхмелиться.

Пияк усе пропиває, та на старість сумне життя має.

Пиякові люди як мухи, а світ як банька.

І таке то життя — усе був паний, та не був у церкві добре вбраний, і так пройшло життя, браття.

Як тобі йде? — Так як жидові за плугом.

А як буде? — Так буде, як тато казали.

А як тобі йшло? — Так як босому по стерні.

Мовчи глуха, менше гріха.

**А як вона? Ні в поле не бери, ні дома не о-
ставляй.**

А як він? Ні до пліт, ні до воріт.

Хто пізно ходить, сам собі шкодить.

Той ще ся не вродив, щоб усім догодив.

**Ліпше з мудрим згубити, як з дураком
знайти.**

Браму можна заперти, але уста дуракові — ні.

**З дурним хати не поставиш, бо що зробиш, то
те збавиш.**

**Даремна і марна праця там, як молотять со-
лому, де зерна нема.**

Чим горщик накипів, тим смердіти буде.

**Хто живе в чесноті, той не талалається в бо-
лоті.**

**Дурака не навчиш, а мертвого кадилом не
воскресиш.**

Ліпше каліку водити, ніж з дурнем жити.

Дурний думкою багатіє.

**Нема вже в місті дураків! Пішли в ліс малю-
вати та пеньки рахувати.**

**Дурака святи, дурака христи, а він як був
дураком, так і далі буде.**

**Дурак великий чи малий, — все він є зарозу-
млий.**

Ото-ж наговорив, як Гриць мамі!

А чому він такий бідний? Бо не освічений.

Наперед роздумай, а потім скажи.

**Не гани нікого, бо тим самим пошкодиш сам
собі.**

**Не бачить свого під носом, а чуже видить під
лісом.**

**На народнім полі життя буряну руками не
знищиш, тільки школою.**

**Наперед роздумай розсудно та справедливо,
а тоді давай приказ.**

Говори народіві, що він має робити, але не кажи, чого він не має робити.

Добрий урядник має заплату за те, що він добре зробив, і це є добре, що він зробив.

Правдою цілий світ перейдеш, а неправдою — ні.

Який став, такий млин, який батько, такий син.

Оту людину можна представляти добре лише тоді, коли знається, що вона отримає повне признання за свою працю.

Так як дбаємо, так і маємо.

Коли хочеш щось мати та придбати, то мушиш рано встати, ще й до того рукави закасати.

Любімся як брати, але рахуймось як жиди.

Щоб доброго приятеля мати, треба довгі роки шукати.

Той не знає, скільки варт добрий приятель, поки його не втратив.

Десять раз міряй, а раз відріж.

Що пан напише пером, того селянин не витягне й волом.

Язик кости не має, а часом гірш собаки кусає.

Не тільки світа, що у вікні.

Говори до нього про образи, а він торочить про гарбузи.

Чим займаєшся, то усе з того щось і маєш.
Освіти у лісі не найдеш, за освітою треба йти до школи.
Правду сказати, десять чисел є, але ними цілий світ послуговується.
Яке полотно така сорочка. Яка мати така дочка.
Яка дорога, така їзда.
Нема доріг без порохів, а народу без гріхів.
Як уха не чують, то серце жалю немає.
Панові вірно не служи, а жінці правди не кажи.
Як тебе раз хтось здурить, то сором, як тебе ще раз здурить, то сором для нього, а як тебе ще раз здурить, то сором для тебе самого.
Шевченкові слова такі тверді, що навіть і атомом їх не розібєш.
Українська Мати вже породила сина, який в короткім часі перебере владу в Українській Державі.
Хто мислить сам за себе, то ще й за життя є в небі.
Наше життя то школа — школа нескінчена.
Бо темнота є безсмертна.

Та людина, що не дбає про другу, то так само як дикий бурян, що з нього ніхто не має жадної користі.

Люди потраплять своїми язиками зробити з хруща верблюда.

Що знаєш не кажи нікому — як не мусиш казати.

Правда є щось такого, що кожний її цінить, але й її уникає.

Той має найбільше ворогів, хто кожному правду каже.

Гроші не на те є, щоб були щось варті, але на те, що роблять людину безвартісну.

Час то гроші тому, що багато людей часу не тратять, тільки про гроші думають.

Є багато людей, які не знають, що вони щасливі а за щастям шукають, і бідними умирають.

І так то життя переходить, як мине копа, вже так як нема хлопа.

Надія то джерело людське, яке підсичує духа.

Коли тобі добре в іді, то памятай у біді.

Людина без доброї волі, то як вояк без зброї.

Декотрі Христа вихваляють, а чорта кохають.

Ті є облудники, що їх слова не годяться з правдою.

Не чини зла людям, то тим самим, пошкодиш сам собі.

Не усі жінки однакові, одні варті центи, другі мільйони.

Жінка тебе згубить, коли тебе не любить.

Мужчина, що свою супругу не шанує, яка собі на це заслугує, щастя сам собі руйнує.

Як маєш молоду жінку, а ти старий, нічого тобі не допоможе, навіть дві пари окулярів.

Як жінка сварлива — то бомба трійлива.

Не добра та мати що дочці уваги не звертає, як дочка пізно вночі до дому вертає.

Добрі кохаючі жінки більше варті, ніж тисячі складаючі.

Мудрі й поважні ті жінки, що читають добрі книжки.

Дуже багато маємо злих дітей, а то з вини матерів.

Життя звінчаної пари без задоволення, то життя смутку й терпіння.

Ті супружжя, що дітей не мають — радости й смутку не знають.

Де мати сварлива — там родина нещаслива.

Як чоловік нарікає на жінку, а жінка на мужа, вона подібна до змії, а він на вужа.

Та жєнщина що живе сама, просить у Бога
Адама.

За добрим чоловіком жінка добра господиня,
а за злим гірш наймички.

Ті, що освіти не мають, якогобудь страху ся
лякають.

Ах, візьмім до рук той плуг освіти, орім ним
рілпо від межі до межі, щоб знищити бурян
і засіяти запашні квіти, що дають мудрість
і освіту.

Чоловік мстивий — буває нещасливий.

Хочеш говорити — говори мудро, по дурному
говорить тільки дурний.

Той себе судить, який думає що не блудить.

Хто сперечатися любить, свою вартість гу-
бить.

Не один молиться і руки побожно складає,
а в чужу власність закрадає.

Добрий політик є цеглиною в будівлі своїй
держави.

Ті, що родинні непорозуміння та клопоти ма-
ють, от що собі наварили, нехай їдять.

Не залищайся до чужої жінки й не ходи в чу-
жий горох. Бо, чи тепер, чи в четвер, будеш
зловлений.

Гніви та прокльони це — чортівські загони.

**Хто чести не посідає, той низько спадає.
Деякі святе Євангеліє голосять, а у своїх сер-
сях усіх чортів носять.
Остерігайся тих, що тобі підлизуються, бо це
собаки, що тебе підгризують.
Дурний усе судить, що ніколи не блудить.
Забагато маємо лакомих до злого, а замало
до доброго.
Заздрість нікому не помагає, тільки ненависть
до других впирає.
Зарозумілість тільки свою працю бачить, а
других потапає та ще й з болотом мішає.
Чоловік зарозумілий кохається в похвалах.
Чоловік злої поведінки, не має в добрім задо-
волення.
Людське зло побільшається, а добро зменша-
ється.
Поміж людьми є проводирі — добрі, підлі
і злі.
Зарозумілець забагато цінить себе самого, а
понижає своїх близьких.
Молодь недобра і лиха, в біду днину усиха.
Пльоткар очернює, як старий так і молодий,
сіє зерно незгоди поміж людей.
Далеко сьогодні людськості до правди і до
досконалости, бо що на гадці, те й на язиці.**

Яке виховання — такий поступ.

Хто кого ошукує, той до того фаху має більшу спритність.

Той помилки не зробить, хто нічого не робить. Теорію знати? Треба числа і азбуку добре складати.

Числа та азбука старі як світ, та їх що мінати мільйони людей повторяють і перекладають і тим самим нарід в техніці і знанню розвивають.

Хто терпеливість розуміє, тому і зло нічого не вдіє.

У гордого діда ніколи нема хліба.

Громада по нитці, бідному сорочка.

Громада — великий чоловік.

Добру річ зроби, то не будеш мати грижі.

У декого в кишнях повно, а в голові порожньо.

Хто чекає з дня на день аж йому хтось щось дасть, то він довго наждеться.

Як би я знав, що ти робиш добро у поступі, я б пішов за твоєю порадою.

Зимовою порою як зле почувасься, бери добру книжку, то все горе забувася.

Тій людині мусимо признати пошану, яка по-

святилась добрим ділом для української справи.

Селяни та робітники — це хребет держави. Наколи б не було чорта, не треба було б пекла. Якби не пекло, то про небо мало б знали.

На життєвім народнім полі є що поправляти, але нема кому до цього взятися.

А диви, диви, який мудрий! Так як Соломонові штани.

З порожнього збанка найліпший мудрець не може налити.

Добро памятається довго, а зло ще довше. За доброго чоловіка, як він помре, скоро забувають, а за злого довгі роки памятають. Кожна голова має свій розум — більше голів, більше розуму.

Які літа — такий розум і таке здоровля.

Яке життя, така й смерть.

Такий бідний як церковна миш.

Деякі політикани, як собаки, гавкають за славою і за жиром шукають.

В державах демократичних політика не є загороджена плотом.

Той не є розсудний, хто свою подругу забагато пестить.

Кінь на чотирьох ногах, та й спотикається, не то людина.

Наперед колеса на дорогу провір, а тоді навантажуй воза.

І слоня вивчиш, а деякої людини не годен.

Злий той птах, що своє гніздо каляє. Та людина не може зватись людиною, яка свою національність ганить.

Мала пташина собі гніздо робить, а чому декотра людина і розум має та свого приставища не має.

Старайся усім догодити та в згоді жити, а діждешся признання і пошани.

Дали ложку, то дадуть і юшку.

Патріотизм — це тільки ступінь до неба.

Зарозумілий — це впертий, не зичливий і гордий.

Кожна людина може себе шанувати, коли хоче над собою панувати.

Не гнівайся на дурних, нелітніх і малих.

Хто що любить, найбільше про це думає і говорить.

Розум і серце хоч не мають зброї, воюють із собою і один другого перемагає.

Серце тебе згубить, а розум спасе.

**Серце думало що це золото, тимчасом впаку-
валося в болото.**

Часом ворогом чоловіка є власне серце.

Серце сліпе, але розум має очі.

**Наколи серце розуму не радиться, то в клопіт
і нещастя тебе впровадить.**

В серці лідера знайдеться ціла купа сміття.

**Ліпше сміятись та співати, ніж плакати та
сумувати.**

**Як ти маєш гроші, то воно так само як сало
в твоїй торбі.**

І так жид каже: лай не лай, але гроші дай.

**Жида за фортуною не йдуть до ліса, тільки
до міста.**

Так мені надоїло, що б і жида розізлило.

**У жида запозичся, то так тебе буде гризти як
ржа залізо.**

**Жид каже: ліпше у місті заробити один до-
ляр, ніж у лісі сто долярів.**

**На політичній арені жида штовхни, а жида
по цілім світі закричать: “ай вай, гевалт”.**

**Деякі до чогось такого чіпляються, що про
нього найменшого поняття не мають, а опі-
сля на всіх нарікають.**

Дівчина як має нареченого, мусить його ша-

нувати й пильнувати, а як він з нею одру-
житьься, тоді він мусить її шанувати й пиль-
нувати.

Як Бог не вгодить, то огонь не горить.

Хто рано встає — тому Бог дає.

Чужими руками добре огонь загортати.

Очі та думки — на одній дорозі до їхньої мети.

**Молодь, шануй чоловіка старого, а наперед
себе самого.**

**Молодь мріє, що вже перейшло старше поко-
ління.**

**Коли б наші лідери вмiли й хотіли працюва-
ти, могли б для народу велику річ збуду-
вати.**

**Мислитель нікого не кривдить і нікому не
шкодить.**

**Не ставмо на трясовинні хати, як нема добро-
го фундаменту.**

**Хто простою дорогою ходить, собі і ближньо-
му не шкодить.**

Добра книжка — то корм людини.

Всюди добре, а вдома найліпше.

Яка гребля — такий став.

**Коли ти маєш зверхника зарозумілого — вда-
вай, що не знаєш і здобудеш ласки.**

Дурак - мудрагель любить усе критикувати, але не любить розумувати.

Деякі люди хоч старші роки мають, а про що їм йде не знають, але як діти гніваються.

Не один потребує нагая, бо не знає жити як добра людина.

Зрадники намагаються за гроші шкодити батьківщині.

Більше політиків працює для власної користі, ніж для добра народу.

Тільки нерозумний шкодить ближньому та своїй державі.

Скорше дасться припізнити, ніж поспішити.

Чоловік милий та приємний, та так як клімат відмінний.

Народи, що мудрість знають, найкращі і найліпші серця мають.

Злий на доброго завжди сердиться, а що добре ненавидить.

Другого радься, а свій розум май.

Чоловік великий чи малий у своїм життю несталий.

Провідники та лідери, які мають нечисті серця та брудні руки, є ганьбою для українського народу.

Поміж народом є багато авантюриків і бунтівників, але нема добрих провідників.

Уживай світа, поки служать літа.

Коли сіно в стозі, то забув о Бозі.

Одні гуляють з надміру грошей, а другі без них живуть у біді, без жадних розкошів.

Добре мислити і мудрувати, як є чим реперувати.

Робітник не збудує своєї хати, коли не має любови ближнього.

Нарід змагає до багатства і краси, а сам забуває про досконалість.

Ті що учащують до Божих храмів, повинні бути подібними до синів Аврагамів.

Добрі добрим помагають, а злі псують та й ще очорняють.

Як сили не стає, то розум спосіб дає.

Злі й заздрісні все тих критикують, що справедливо для добра народу працюють.

Злі походять з добрих, а добрі зо злих.

Злий думає, що усі є злі, тільки він один добрий.

Нема чоловіка без брехні, а торгівлі без обману.

Добре живеться, коли уряд роботу дає, тоді розуму аж забагато.

**За добрим приятелем треба довго шукати, а
неприятеля скоро знайдеш.**

Хто повчаючі книжки читає, той щось менше-більше знає.

**По школах та церквах нарід повчають, а по-
що тоді тисячі поліцаїв тримають.**

Одні люблять попа, а другі попадаю.

На місці камінь, мохом поростає.

**Щоб правди довідатись — треба добру ліх-
тарню взяти, ще й до того треба добре при-
глядатися.**

**Дурак сміється і сидить, як банкрутство в
других видить.**

**Не один є зверхником, а не варт бути ані смер-
тельником.**

**Деякого зверхника можна перекупити за од-
ну гривню.**

Брешть, куме, та міру знайте.

**Той не найгіршої вартости, хто має багато
терпеливости.**

Хто є зичливий, той більше щасливий.

**Бути чоловіком, але не тим, щоб тебе висмі-
вати і пальцями показувати.**

**Віра у Бога нікому не шкодить, тільки хоро-
нить від злого і життя солодить.**

Хто вмiє оцiнити життя, той сповняє що належитьсiя.

Будеш так скакати, як я буду грати.

Поки бiда спить, доти не кричить.

Найлiпшу прислугу зробиш ближньому, як скажеш йому його ваду.

Хто хоче свого брата проводити, той мусить сам доброю дорогою ходити.

Геть iз заздристю, мусимо жити милiстю.

На милування нема силування.

Хто незадоволений, той слабий i напiв дурний.

Хто не знає як з людьми жити, той пряде собi добре смутку нити.

Де сонце дозрiває, там камiнь загрiває.

Помiж великими i малими нема досконалих.

А де тая давня панночка i молодець, що мали на лицi румянець.

Є жiнки приятелi i неприятелi.

Пощо плакати, сумувати i сваритися, лiпше жити у веселостi та радостi.

Мало маємо молодости, яка до людей належить.

Лiпше пiдвищатися, нiж пiдлюватися й понижатися.

Злий язик кусає як лісова оса, підтинає славу як траву коса.

На грудях носить Христа, а в серці має чорта.

Довго тривале щастя спроваджує нещастя.

Деякі грають панів, і відпираються своїх стнів.

Усі виродні сини є ганьбою родини.

В сьогоднішнім людським житті бачимо більше кукілю, ніж пшениці.

Коли б любив ближній ближнього, кожний знає би раю земного.

Без одного Василя, відбудеться весілля.

Легше дітей проклинати, ніж їх розуму навчати.

Де душа слаба, там і тіло не зовсім здорове. Коли б не віддавати, то не один хотів би брати.

Добра й брехня, та не щодня.

Найбільше бувають в Божім храмі старі та деякі молоді.

Хто забагато підлизується, називається Юдою.

Хто багатий надією, той все буде сміятися.

Ніхто від ненависти не отримав користи.

Релігійні фанатики та неуки не люблять світської науки.

Не один дістає поміч для ближнього, а допомагає собі.

Для того Бог не є потіхою, хто живе з гріхом. Терпеливість це щастя, а нетерпеливість — нещастя.

Той найдорощий між нами, хто присвічує нам чинами.

Добрість творить нам чесноту, а підлість підлоту.

Добрі діла підвищують, а злі знижують.

Хай молоді уважають, яке життя старі мають, щоб з того навчилися й інакшою дорогою поспішили.

Дехто у вічі тебе шанує та вдає, а як обернеться — в болото тебе переверне.

Колись сором був великою чеснотою, а сьогодні є дурнотою.

Розумна людина нікого не погорджує, так усіх поважає, як вони є варті.

Не викликай вовка з лісу.

Тяжко змусити серце до любови, як зазналося зради й прикрости.

Деякі мають кишені повні, але серця пусті.

Гра в карти для приємности не приносить прикрости.

Найбільше надаються до сварні редактори і баби декотрі.

Один страйкує, а другий за нього працює.

Зле не роби і не розпачай, тільки молися та вибачай.

Хто має добру мрію, тому і зло нічого не вдіє.

Жаден архирей ані священник не може працювати для добра України, коли він сам не є українцем, хоч і працює, то як наймит, а може і ворог.

Тільки хто зраний стрілою милости Божої, знає вищість її перемоги.

Той хто хоче бути приятелем Бога, повинен жити на світі самотнім, у відокремленню від людей або усіх людей мати за приятелів.

Дійти до правди справедливої, це значить побачити Бога в лице.

Хто хоче стати слугою Божим, той мусить стати слугою цілого світу.

Хто видить кривду людську і не запобіжить, але мовчить, той є так само спричинником кривди.

Правдивий мудрець шанує усіх без огляду ріжниці віри та народности чи образования та походження і багатства, бо він усіх ба-

чить єдино і передусім тільки як своїх ближніх.

Життя це — щастя, кожна людина має сама собі клепати, не треба чекати на нікого, що помагав би.

Хто має сильну волю, той переможе недолю.

Гнилі моляться на хліб насущний, а мудрі заробляють на масло.

Злість родить ненависть, а ненависть пімсту.

Ті, що нічого не ділають, тільки на Бога чекають, тяжке життя мають.

Не йди тою дорогою, як другі, що були осуджені й винні.

Ті що йдуть злою дорогою, направити нічого не можуть.

Хто трапив на дорогу щастя, той скорше дійшов до місця, що називається добробутом.

Життя праці є одним життям, що ним хочеться жити.

Бідному все вітер в очі.

Дорога до спасіння, це безпереривна праця для народу.

Дехто служить справі Божій, а сам за сім чортів оре.

Той нічого не збудує, хто забагато дармує.

Чесна праця для Бога та народу, тільки треба працювати і не чекати жадного чуда.

Той звичайно сам себе обманює, що на надії будучність ставляє.

До бідного приятеля іди колинебудь, а до багатого тільки, коли покличе.

Надія — то гнилого мати.

Не все мамуні дасться довідатись про тайни доні!

Є дочки і доньки, і ангелики і чортинята.

Декотрі, що вміють говорити про досконалість, самі повні підлоти.

Декотрий лідер та чоловік світський замість розуму має в голові повно січки.

Трудно тому порадити, хто сам собі не хоче радити!

На доляра лакомляться дураки і жириди.

Хто себе пихою напихає, той розуму не має.

Тридцять три літери маємо, а хто може їх добре складати, той легше життя може мати.

Жид каже: ні, ну, щоб я той розум мав напереді, що хлоп на заді.

Дурному вибачай, а молодого навчай.

Дурному і Господь Бог вибачить.

Рада душа до раю, та гріхи не пускають.

Поплив молодий вік як той тихий ставочок,
не зіставив за собою ані дум, ні думок, ні
жадних стежечок.

Зверха виглядає як золото, а внутрі гниль та
болото.

Чистота там не буває, де господиня гнила.

Не перебігай батька в пекло.

Мудра жінка може зробити зо свого мужа
ангела.

Тіло прибране в шовкові строї, а душа бідна
як той в неволі.

Як жінка велика а чоловік малий, то так ви-
глядає як хата без дверей.

Бог знає, чим чоловіка карати має.

Тільки зрадники і дураки соромляться рідної
мови.

Хто обманює другого, той обманює себе.

Не штука забити крука, але зловити живого.

А то мудрагель — він би виїв з баньки ку-
лешу.

Придивляється та заглядає, як сорока в кість.

Навчить біда ворожити, як нема що в рот по-
ложити.

У неодних дні кінчаються сумно, бо вони жи-
ли так, як живуть в улику трутні.

**Чоловік що прагне волі, мусить сам йти до до-
сконалости.**

**Коли дурак забагато волі дістає, то зараз зві-
рем стає.**

**Хто кому завидує, той сам гризеться і зло-
ститься.**

**Державні лідери взивають до миру й спокою,
а їх держави готуються до бою.**

**Молодь має дуже короткий зір, не бачить
дальше як на двір.**

**Коли хочеш комусь повірити, треба наперед
його зичливість змірити.**

Обовязком молодого — вшанувати старого.

У кожного зарозумілого нема любови.

**Чоловік зарозумілий любить почесь і по-
хвалу.**

Кого Бог хоче покарати, тому розум відбирає.

Одна паршива вівця заразить стадо овець.

**Також з того самого дерева виробляють, що
до нього кланяються і гній підкидають.**

Біда не ходить лісом, а між людьми.

Біда й на престолі, як нема нічого в стодолі.

**Нігті фарбовані а брови вискубані, то дві “му-
дрості” в дурних.**

Бридка і товста кожна малює червоною фарбою уста.

Біда тому дворові, де корова розказує воліві. Наші юні літа то весна, середні літа то літо, а старші то осінь, а старі літа — то справжня зима, ані сонця, ні веселости.

Не будеш мати ворога, як не маєш приятеля. Декотрий не варт доброго слова, бо сам блудить, а хоче стати провідником народу.

Не йди до них за порадою, бо вони самі собі негодні порадити.

Біди не треба шукати, сама прийде до хати.

Політику зіставити дипломатам, ковалеві коні кувати, шевцеві чоботи шити, а Івана навчити, щоб міг легше на хліб заробити.

Як маєш хліб і воду, то не маєш голоду.

Аби зуби, то і хліб буде.

Ситий голодного не знає.

Музика з нот, глухому понічому.

У череді як бик заричить, то ціла отара задріжить.

Капля за каплею вода на камінь спадає і каміні зідає.

Ще не жив, тільки думав жити, а тут уже треба світ лишити, бо старий.

Велика наука і добре знання, то є добре виховання.

Доброю наукою дійдеш до кращого завтра.

Ти як щось доброго навчишся, то злодій цього не вкраде, вогонь не спалить, і вода не забере.

На полі народнього знання життя яке зерно засівають, такий збір збирають.

Де двох б'ються, там третій користає.

Недобрі сусіди крячуть як ті чорні ворони.

Пан з паном знаються, а ти Іване до панської справи не мішайся.

Крук крукові ока не видзьобас.

Б'ють, ще й плакати не дають.

Пани б'ються, а на хлопіві шкура тріщить.

Жінка жінці завидує щастя, постави і краси.

Люди заздрісні — незичливі, нечемні, ще й фальшиві.

На те й б'ють, щоб боліло.

Старі мають забиратись з того світу — робити місце для молодих.

З терпеливістю добре жити, як говорять люди, усе терпеливість пережоломе, тоді добре буде.

Хто терпен, той спасен.

Ласкаве теля дві корови ссе.
Яке виховання — такий поступ.
Цей чоловік не варт торби квасниці, а він думає що він варт тонн меду.
Самі себе ненавидять, а як вони можуть жити в згоді з людьми.
За моє жито ще мене й бито.
Старість не радість, старі, так той світ оставляють, як восени листя з дерев спадають.
Старша людина то так як яблуко з тамтого року.
Дай Боже, щоб наше теля зїло вовка.
Хто чим воює, той від того й гине.
Батько складав, а син роздав.
Де та людина що добре порадить та на життєву дорогу добре спровадить.
Деякі хочуть обильно жити з народньої кривавиці.
Дуже мало маємо таких, що народу не обдурють та не ошукують.
Як тебе бачать, так тебе й пишуть.
Деякі державні лідери, що народіві обіцяють, свого приречення в половині не виконують.
А диви, диви, я не сподівався по нїм, він хитрий як той лис.

**Котрий забагато підлизується та піднюхує,
той є собакою.**

**Час найвищий вже то знати, що треба бідно-
му помагати, бо хто умирає, з собою нічого
не забирає.**

**Правильною дорогою поступай, правди зерно
поміж людьми засівай — тоді запанує по-
між нами мир та любов.**

**Не поступайся неправді, бо зблудиш і до ме-
ти не прибудеш.**

**Не смішися та не бреши, тільки правду гово-
ри, то здобудеш приятелів.**

**Правда людину підвищує, а неправда пони-
жає.**

Правда родить мораль, честь і гуманність.

**Не один добрі слова голосить ще й наказує,
а сам облудною дорогою ходить, собі і бли-
жньому шкодить.**

**Нарід виховує собі діти на щастя, а державі
на поміч.**

**Не було і нема на світі держави, що мала б
усе своє.**

**Коби то знаття, що в кума пиття, то б і дітей
забрав.**

Декотрий пияк сам себе осмішує, ще й свою родину понижує.

Дарованому коневі не заглядають у зуби.

Декотрі на тисячі миль далеко бачать і знають що там робиться, але не знають що робиться в їх власній хаті.

Байдуже ракові, в якому горшку його варять.

Декотрі довгі літа в поті чола тяжко працюють, а другі з них гарно живуть та й розкошують.

Не балакай много, а нема нічого злого.

Пошта і банк роблять добрий рахунок, а як і ми так будемо поступати, то будемо добре матися.

Вага і міра, то тільки є справедлива.

У багатой молодой горба не видно.

Доляри людей збагачують, а через ці доляри декотрі життя втрачають.

Старші панни про наречених тоді не думають, коли переходять вузькою кладкою.

Печеного льоду забажали та ще й у Петрівку.

Пусти свиню під стіл, то вона вилізе на стіл.

На похиле дерево і кози скачуть.

Хто чужого не пошанує, той і свого не буде мати.

Ще мусимо довгі роки чекати, щоб проміння правди і чесноти дочекатися.

Багатство здобуває багато приятелів, а зубожіння випробачує.

Яке виховання, та школа, такий і поступ.

Давали нам школи австріяки і поляки, щоб лише умів підписати.

З нерозсудним та незгідним не треба сперечатися й часу марнувати.

У військовім знанні учать як ходити і стріляти, щоб міг один одного на тамтой світ післати.

Одна іскра допровадить до мільйона долярів шкоди.

Згода та любов, то більше означає як мільйони долярів.

Адвокатуву помилку вішають, а писареву закопують.

Івана били в школі різкою, а адвоката книжкою, зате адвокат ліпшу память має і легше на хліб заробляє.

Що адвокат заробить слівцем і пером, то фармер не може ані трактором, ані волом.

Вороги України хотіли нас поконати, але це їм не вдалося і ніколи не може вдатися.

**Не так дуже зле, як хтось помилку зробить,
бо і ми з того учимося.**

**Даймо признання тим людям, які живуть у
згоді зі своїми сусідами.**

Горбатого і могила не вирівняє.

**Гора з горою не зійдуться, але людина з лю-
диною можуть зійтися.**

**Ніяка країна не може встоятися без сили і
дисципліни.**

Де кум, а де коровай.

П'яний свічки Богові не поставить.

Яке їхало, таке й здибало.

**Не треба битися а краще друг з другом поми-
ритися. Сварка нічого не помагає, тільки
до більшої ненависти спроваджає.**

**Кожний думай, що з приятелем краще у зго-
ді жити та його любити, тоді усім вийде на
добре і приємне.**

**Багато родів маємо і кожна себе хвалить, та
кожна з них, як солома, скоро згорить.**

**Так як ті хмари наступають, так і різні дум-
ки напливають.**

**Старому думка за думкою про минуле підхо-
дить, але то йому не шкодить.**

Старому люльку — буде курити, молодому — дівку — буде любити.

Старі забобони оставляйте, в новій ері знання набувайте.

Плуг деревляний і коні на фермі залишаймо, нову машинерію уживаймо. Як і в політиці, так і в поступі все йде вперед.

Адвокат казав: доброго уникати, бо тоді я піду сміття збирати.

Правду треба поширювати і говорити, але і самому правдою жити.

Людей навчай, але й сам добре поступай.

Один одного мусимо повчати, як ворога у свою державу не пускати.

Наші села в Україні порохами вкриті, а люди горем прибиті.

Хто з джерела воду вживає, той краще здоровля має.

Як тривога, то до Бога, а по тривозі, то вже по Бозі.

Хто своє ім'я міняє, той сорому не має.

Деякі хоч і довгі літа прожили, та мало чогось навчились.

Коли б наші люди більше науки мали, то б усе легше здобували.

**Брехун-крутій крутить, як швець шкірою, то
все на лад не виходить.**

**Брехнею увесь світ перейдеш, але назад не
вернешся.**

**Хто не може собі порадити, той мусить по-
милки робити.**

**Маємо більше брехливих, як правдомовних.
Дехто до брехні так призвичаївся, що все
пльоткує, як полову млинкує.**

**Хто не добрий сам для себе, той ані для Бо-
га, ані для народу.**

**Брехун розповідав ще й тлумачив, а з того
вийшла торба брехні.**

**Не всім однаково: Двері кажуть, не дай, Бо-
же, постіль — світай, Боже, а вікна — нам
все одно, так день, як і ніч.**

**Хто когось очернює ще й болотом обкидає,
той сам себе понижає.**

**Що правою рукою не добре напишеш, то пра-
вою й зітреш, бо розум диктує, що так кра-
ще буде.**

**Нехай би вчений когось повчав, якби сам до-
бре поступав.**

Оце тобі, чоловіче, віз і перевіз.

Яке їхало, таке й здибало.

Іноді і те дуже помагає, як жінка жінку дивачкою називає.

Уже йому шістьдесятка минає, а все ще батьківської поради прохає.

Людина, чим більше літ має, тим більшої життєвої практики набуває.

Звичайна людина за науку платить не до старости, а до смерти.

Той щасливий, хто народові добробут обіцяв і вповні виконав.

Може є така людина, що дала добру пораду, а ти з нею пішов і кращу долю знайшов.

Вороги! Бийте-не-бийте, але Україна і український народ буде вільно жити.

Провідником є той, що відверто поступає і наш нарід добресо навчає.

Немає риби без ости, а людини без злости.

Коваль коня кує, а жаба й собі ногу підставляє.

Подивіться, він пнеться як жаба до бузька.

Корчма для людини зло, Бог і книжка — добро.

Золото, і праця, і труд, все обертається в груз. Як він у “фелоні”, то пізнаєш його як на долоні.

На нікого не нарікай, а свій розум май.

**Не все то правда, що люди говорять.
Немає людини, щоб не мала якоїсь вади.
Ще той ся не вродив, щоб все правду говорив.
Школа і труд, все перетруть.
Бджоли і коня можуть звалити.
Хто уміє добре писати, той краще життя може мати.**